

JANKO LEGAT:

Novo leto siromakov.

gostih kosmičih je naletaval sneg. Le nalahno je prodirala bleda jutranja svetloba sajasto, pusto obnebjje . . .

Prazne so bile široke, ledene ulice. Le tupatam se je prikazala postava, zavita globoko do ušes, a takoj je zopet izginila v bližnje poslopje.

A vendar — nekako svečano je bilo vse! Velika okna krasnih poslopij so bila vsa oblita z lučjo, ki se je razlivala tudi dalje po gladkih ulicah. Pri oknu se je pokazal morda obraz, zalit z rdečico, poln veselja in zadovoljnosti. Le tjavendan so zrle oči na goste kosmiče, sivo nebo, a duša se je radovala nad blagodejno toploto, ki je napolnjevala širno sobo, in nad krasnimi novoletnimi darili, ki jih je bila polna pogrnjena miza.

Po spolzki ulici, kopajoči se v sijaju razkošne luči, ki je lila skozi okna bogatinov, se je premikala nalahno tropa mladih biti, medlih in bledih, zavitih v stare, obrabljene cunje. Rezek mráz jim je silil do kosti, a male dušice niso čutile več mráza. Tesno sklenjene, glave sklonjene k tlom, so se zazibale dušice v krasen sen.

Kako daleč je od njih domača, siromašna izbica, globoko pod zemljo, bolna mamica, ležeča na trdem, smrdljivem ležišču, kako daleč so one tesne ulice, visoke, umazane hiše, z napol podrtimi, malimi okni — ah, tu je svet, lep in bleščoč, vse jih vabi in mika.

Sirote le noter — in skrbna, dobra gospa — njene poteze na obrazu so tako mehke in dobre kot poteze njihove mamice — jih povede v veliko gorko sobo. In glej, troje otrok, lepih in dobrih, jim pride naproti. Spogledajo se malčki, a čudo, saj so tudi oni tako lepo oblečeni.

Malčki hite z otroki k bogato obloženi mizi. Nikdar še niso videli od blizu kaj takega: lepi, pisani bonboni, zlati orehi, pomaranče, ah, in druge stvari, ki so jih videli malčki samo v visokih izložbah — vse to se ziblje pred njihovimi očmi, vse to je njihovo . . .

Tesno so se stiskali malčki drug k drugemu, počasi so stopicali dalje, a oči so jim bile zaprte, in dušice so sanjale dalje o gorki izbici, zlatih orehih, bonbonih in pomarančah . . .

Nekje v bližini, najbrže v oni veliki hiši, ki je bila vsa preplavljena z lučjo, so se zbudili mili, vabljivi glasovi mandoline. Lahno so vstajali, prihajali so bliže, in malčkom se je zazdelo, da so prišli ponje, da jih vabijo. Hiteli so in stali so hipoma pred veličastnim poslopjem . . .

Gnalo jih je nekaj dalje, stopali so po zložnih stopnicah više, vedno više in mahoma so stali pred durmi.

Bili so prepričani malčki, da je tudi tu doma ona dobra gospa in kar nič se niso obotavljali. Največja izmed njih, Dorka, ki je že pomagala sama

doma svoji ubogi mamici in ji nosila hrano, ki so ji jo dajali usmiljeni ljudje, je stopila bliže in pritisnila svoj napol premrti prstek na električni gumb.

Stisnili so se malčki skupaj in povseli glavice k tlom. Čakali so dolgo, a vedeli so, da ne čakajo zaman. Saj pride takoj dobra gospa in jih spusti v gorko izbo. Le škoda, da ni njihove mamice tu, da bi videla, kako dobro se godi njenim malčkom. A prinesiti ji hočejo domov pomaranč, bonbonov — vrata so se v tem trenutku odprla, prijetna toplota je izbruhnila ven in objela medla, prezeblja telesca.

„Glej, glej, dobra gospa, pojdimo —“ in vzdignili so malčki živožareče oči.

„Ali — saj ni ...“

Grd, oduren starec je stal pred njimi, je iztegnil roko in dal nekaj Dorki.

Komaj so se zavedle dušice iz sna, že so bile duri zaprte; čule so še zadnji šum ključa, tihe korake, ki so kmalu utihnili ...

Globoko je legla zopet vsa beda na dušo malčkov, povsili so blede glavice in šli.

Hodili so malčki od hiše do hiše, povsod so čakali z istim hrepenenjem na dobro gospo, povsod jim je odprla vrata manjalibolj odurna postava in stisnila Dorki vinar v pest, povsod so odšli malčki s povešenimi glavicami.

In male dušice so spoznale, da zanje ni Novega leta, da se zanje začne ista beda, isto trpljenje kot prej — in vrnile so se zopet — v ulico siromaštva.

MILAN DOLINAR:

Kresnice in kralj iz devete dežele.

Slovenska pravljica.

lad kralj je vladal v deveti deželi. Ker so bili njegovi starši že sivi, so mu rekli, da si naj poišče kraljice. Kralj je dolgo časa izbiral, toda nobena princezinja mu ni ugajala: če je bila lepa, je bila domišljava, če ni bila domišljava, je bila pa grda. In kralj ni hotel niti grde niti domišljave.

Nekoč se je zvečer izprehajal pred svojo palačo in je bil silno žalosten, ker ni mogel dobiti princezinje, ki bi mu ugajala. Kar je zaslišal krasne glasove, kakor da bi zvonili srebrni zvončki. Poklical je svojega služabnika in mu rekel: „Osedlaj mi konja, da pojašem tja; vedeti hočem, ali zvone tam srebrni zvonovi ali žvrgole tam nebeškolepe ptičke ali pojejo krasne devoyke.“ Sluga mu je osedlal vranca, ki je šel hitreje kot veter.

Mladi kralj je dirjal skozi noč in temo, in bilo je že jako pozno, ko je prijahal v slovensko deželo. Zagledal je velik kres: do neba so plapo-